

TIDENS TEGN fredag 28. oktober 1938

Stortingspresident Hambro om de små staters vanskelige stilling.

Efter det avgjorte nederlag for den kollektive sikkerhet

Stortingspresident Hambro holdt igår aftes foredrag i Oslo Handelsstand om „Vår utenrikspolitikk“.

Den store sal var overfylt av et meget interessert publikum, da foreningens formann, generalkonsul Richard Bjørcke, ønsket velkommen. Stortingspresidenten blev hilst med hjertelig bifall, da han gikk op på talerstolen.

Han begynte med å understreke, hvilken betydning det har hatt og har, at vår utenrikspolitikk behandles og betraktes som nasjonale spørsmål og ikke som partipolitikk — og at den aldri baseres på stemninger og sympatier, men på interesser og prinsipper. Det at de nordiske lands delegasjoner til Genève ikke skifter etter regjeringene har bidratt til å skape den konjunktur for de små stater, som vi har ut-

nyttet for lite. Intet land i Europa har større fasade utad enn Norge — på grunn av skibsfarten. Også de nordiske lands samarbeid har skapt en respekt, som ingensinne tidligere. Ved en leilighet blev det sagt at vi i samfundsutvikling står 30 år foran Amerika.

Men på den annen side er der i år hendt ting som gjør de små staters stilling meget vanskeligere enn før. Man blir nødt til å spørre sig

selv: Hvad vil kunde hende med oss? Traktater betraktes ikke bare som en lapp papir — de blir simpelthen lagt tilside på stormaktenes bud. Dermed er hele det system som er kalt den kollektive sikkerhet, øphørt å eksistere. Nu drøftes ytterligere å „trygge feden“ ved simpelt hen å dele Belgias og Portugals kolonier — som den betvinsteste utvel...

Taleren beklaget, at vi under for-

hold som disse kom op i partime sige diskusjoner, endog med Nobels pris som kateball. Det er i den grelleste motsetning til Nobels testament, som bestemmer, at de forsamlinger, som har med prisutdelingen å gjøre, er avskåret fra å kritisere den. Ønsker vårt Stort å kritisere utdelingen, så må de fraskrive sig retten til å ha noe med utdelingen å gjøre.

Taleren fremhevet betydning av Stortingets enstemmige beslutning 30. mai i år om hel og ubetinget nøytralitet. Det nordiske møter møte erklærte at de nordiske land betraktet sanksjonene som ikke lenger å være av obligatorisk karakter, og det blev konstateret vedkommende kommisjon under Folkeforbundets møte, at hvert land

(Forts. side 12).

„R
TEN

Stortingspresident
Hambro

(Forts. fra side 4)

hadde rett til fri vurdering — og denne erklæring blev stilltende godtatt.

Dermed er sanksjonene gjort maktesløse, og den internasjonale rettsikkerhet er formelt øphørt å eksistere. Det er ingen gledelig begivenhet, tvertimot — for det betyr et avgjort nederlag for den kollektive sikkerhet — et tilbakeskritt, hvis rekkevidde vi ikke kan måle.

Vi må gjøre oss op en mening om, hvordan de små stater på den ene bakgrunn vil innrette sin politikk. Tsjekkoslovakia har, stadig stimulert av sine allierte ofret meget for sitt forsvar. Nu har det intet igjen for det. Frankrike vil ikke med sin 40 timers uke kunne konkurrere med stater som ofrer hele folkets ydeevne. De som ønsker å demonstrere sine sympatier, kan ikke forsvare å yde mindre arbeidsinnsats.

Vi små stater må gjøre oss klar hvor vi står, og hvor andre stater står.

Hvis vi i det mellomfolkelige samarbeid velger den rolle å være vår brors vokter, så vil vi stå ensom og forlatt, når vi selv trenger sympati og støtte. Hvilken rolle har det ikke spilt for oss, at vi har hatt menn — Wergeland, Bjørnson, Ibsen, Nansen — som kunde gi uttrykk for våre sympatier med brødre i nød — og for våre protester mot undertrykkelsene.

Husk den begeistring hvormed Oslo hilste det polske opprør i 1863.

Det er av ytterste viktighet, at de små land påtar sig den oppgave å påtale rettsbrudd og peke på prinsippene.

Initiativet tilhører de små folk, for deres liv er i fare!

De små nasjoner må gjøre sig det klart, hvilken farlig stilling de er i. Det er ikke underlig om der under de forhold vi nu lever, reiser sig krav om et mere intimt nordisk samarbeid på forsvarets område. Det er ikke underlig, om vi kjenner litt av stemningen fra 1864, da Bjørnson skrev sitt vakre dikt til Daniel Schjotz, den første norske frivillige, som falt i den dansk-tyske krig:

Første sjel, som turde håpe
frelse av sin hjelp mot vold,
første varme fulle dråpe
av vårt blod på Danmarks skjold.

Da stortingspresidenten sluttet sin tale, samlet foreningens formann stemningen i en høistemt takketale, og bifallet vilde ingen ende ta.

England godkjenner Oslostatenes nøytralitets-erklæring. ^{7.7.17}₉₋₁₈

Den britiske regjering mener også at Folkeforbundspakten må skilles ut fra fredstraktatene

Geneve, 16. september.

Storbritannia har godkjent de syv nøytrale makters — deriblandt Norges — holdning i sanksjonsproblemet i en tale som den britiske representant, statsråd grev de la Warr holdt i delegertforsamlingen i formiddag. Storbritannias holdning har vakt den største tilfredshet.

Grev de la Warr sluttet sig klart og utvetydelig til det standpunkt som Oslostatene har hevdet — at Folkeforbundssanksjoner for tiden må erkjennes å ha en fakultativ karakter, og at en stat selv avgjør, hvorvidt den skal delta i sanksjonstiltak eller ikke.

Samtidig fremhevet han at Folkeforbundets medlemsstater må

delta i en drøftelse av situasjonen når et overfall foreligger. Han fremhevet også betydningen av de bestemmelser i pakten som tar sikte på å forebygge krig, særlig paktens artikkel 11.

Den britiske regjering mener at enstemmighetsregelen i paktens artikkel 11 bør lempes slik at artikkelen kan bli mere effektiv.

Det har vært endel misforståelser fordi man har ment at pakten er identisk med de fredstraktatene som blev sluttet efter krigen. Den britiske regjering mener at en bør skille pakten ut fra fredstraktatene.

Vi lever i en vanskelig tid for Folkeforbundet og for hele menneskeheten. Den oppgave som hviler på vårt slektsledd er å gjereise troen på det som gjør livet værd å leve, og vise at vi er ikke uten håp og uten styrke. Jeg håber at vi i de årene som kommer kan se tilbake på dette året her som det år vi forberedte veien for de største fremskritt.

Handelsfag Stenografi. Oslo Sprogskole Parkv. nr. 5 Ring 65400